

FORUM för
TRÄDGÅRDS
HISTORISK
FORSKNING

Bulletin

Nr 9 Forum för trädgårdshistorisk forskning 1999

Redaktören har ordet

och vill härmed passa på att presentera sig. Styrelsen har i och med detta nummer givit mig förtroendet att avlasta Lena Landgren från redaktörsuppdraget. Jag har med glädje mottagit uppdraget och har i detta första nummer ansträngt mig för att bibehålla Bulletinens traditionella utseende. Jag är doktorand på Arkitekturinstitutionen, KTH, och är i slutfasen av mitt avhandlingsarbete om den engelska 1700-talsparkens teoribildning, specifikt Thomas Whatelys *Observations on Modern Gardening* (1770) och Joseph Heelys *Letters on the Beauties of Hagley, Envil and the Leasowes* (1777). Som nyttillträdd redaktör får jag äran att, å bulletinens vägnar varmt tacka min företrädare för hennes gedigna arbete!

Lätt försenad utkommer här Bulletin nr 9, med rapporter från intressanta konferenser, och många nya bokanmälningar. Glöm inte att fortsätta rapportera inför kommande nummer; allt intressant som händer inom det trädgårdshistoriska fältet ska noteras! Skicka helst e-post till katja@arch.kth.se. Om ni skickar diskett blir jag gladast för PC-format, sänt till redaktionens nya adress.

Nästa bulletin beräknas komma ut i mars 2000.
Stoppdatum för notiser och längre manus är den 15:e februari.

*15:e februari, Östersunds,
vårta om diskettformat*

Katja Grillner, för Red.

Forumnytt

Höstens årsmöte och forskarseminarium *Orangerier och Drivhus* äger rum den 13:e november (inbjudan har skickats ut separat) på klassiska institutionen i Lund. Talare är Lena Landgren, om antikens skyddade odlingar; Lotte Möller, om renässansens Italien och dess odling av främst citroner i sk *limonaier* och hur den traditionen förvaltas idag; Sören Cock-Clausen, om orangeriernas tekniska och arkitektoniska utveckling; Klaus Stritzke om växtmaterialets sammansättning och skötsel i orangerierna då och nu; Maria Löfgren, om odlingstekniska aspekter av växtodling under glas genom tiderna; och avslutningsvis Catharina Nolin, om de inglasade miljöernas sociala funktion under artonhundratalet.

Forum för trädgårdshistorisk forskning

c/o Ahrland
kunskapsavd, RAÄ
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel: 08-51918539
asa.ahrland@raa.se

Information och ansökan om medlemskap till Forum på ovanstående adress.

Årsprenumeration på Bulletinen:

för privatpersoner 100 kr

för institutioner 200 kr

pg 41 14 60-9

Redaktionens adress:

Katja Grillner

Arkitekturinstitutionen

KTH

100 44 Stockholm

Bidrag helst via e-post: katja@arch.kth.se

Kalendarium

11 december

Catharina Nolin försvarar sin doktorsavhandling "Till stadsbornas nytta och förlustande: Den offentliga parken i Sverige under 1800-talet" kl 10.00 den 11:e december. Disputationen äger rum i G-salen, Biologihuset, Stockholms Universitet. Opponent är Fil. Dr. Maunu Häyrynen.

27:e januari

Dr. Michel Conan, Director of Studies in Landscape Architecture vid Dumbarton Oaks kommer till Stockholm. Han kommer att hålla ett seminarium, och vill både informera oss om det trädgårdshistoriska centret Dumbarton Oaks i Washington, och få höra om vad som pågår inom den trädgårdshistoriska forskningen i Sverige. Exakt tid och plats kommer senare att meddelas Forums medlemmar.

17-21 maj

"What do we do to save the beauty of historic cities – panoramas, green areas, squares, streets, gardens?" Internationell konferens i Wrocław 17-21:a maj 2000, som organiseras genom ICOMOS-IFLA International Committee on Historic Gardens and Cultural Landscapes. Konferensen är utformad som en fortsättning av den konferens som ägde rum i Berlin 7-10:e april i år. Målet är att utreda vad som gjorts för att bevara och restaurera det historiska stadslandskapet. Man är intresserad av både arkitektoniska, ekonomiska och sociala synvinklar. Konferensen delas in i fyra sessioner: historiska stadspanoraman; gröna områden (befästningar, parker, kyrkogårdar); torg- och gaturum (avenyer, gårdar etc); och grönområden i förorten (villaträdgårdar och trädgårdsstäder).

Konferensadress: Osrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu; Narodowa Instytucja Kultury, ul. Szwolezerów 9, 00-464 Warszawa. Fax: (48)(22)6226595.

Rapporter

Från ett hagehistoriskt seminarium i Bergen

Med anledning av museihagens i Bergen 100-årsjubileum den 30 maj 1999 anordnade det Botaniska institutet vid Bergens universitet ett tvådagars seminarium under rubriken "Nordisk hagehistorisk seminar – Hager i 1000 år". Seminariet var brett upplagt med en späckad föredragslista under de båda dagarna. Första dagen innehöll nio

föreläsningar där den botanisk-historiska aspekten utgjorde tyngdpunkten. Bland föreläsarna var prof. Per Magnus Jørgensen som på ett personligt och humoristiskt sätt pratade om "Bruk och missbruk av plantesorter i historiska trädgårdar". Åhörarna kunde verkligen känna hans förtvivlan när han berättade om hur hankastade sig ner på marken och grät vid ett besök i Pompeji efter att ha sett nyplanterad *Rosa rugosa* i en restaurerad trädgård. Han tog fler liknande exempel från andra trädgårdar och jämförde detta med "plastmöbler i Versailles"!

Flera botaniska och historiska trädgårdar presenterades bl.a. berättade prof. Bengt Jonsell om den Bergianska trädgården i Stockholm under 250 år och Anne-Grete Dietze redogjorde för sin undersökning av 1600-tals plantor på Baroniet Rosendal.

Dagen avslutades med två trädgårdsbesök. Först en intressant rundvandring i Muséhagen i Bergen med Per Magnus Jørgensen och Prof. emeritus Knut Faegrie som ciceroner. Där fick vi vara med om det högtidliga tillfälle då en nyupptäckt rönnavariant blev döpt till *Sorbus meinichii* "Faegrieana". En hyllning till Knut Faegrie som fortfarande efter en lång och framstående karriär är en aktiv botanist.

Därefter besöktes Milde ett par mil utanför Bergen som ursprungligen är en renässansanläggning med magnifika buxbombsbuskar från 1600-talet. På Milde håller en ny stor botanisk trädgård och ett arboret att anläggas av universitetet. Chef för trädgården är Per Harald Salvesen, som också visade oss runt i anläggningen. Även detta besökkryddades av en invigning, nämligen en ny avdelning för mossor och lavar.

Följande dag handlade bl.a. om växter ur ett etnologiskt perspektiv, om växternas användning och om folketro men även hur man kan gå tillväga vid arkivsökning, om undersökning och om genomförda restaureringar och rekonstruktioner. Mette Eggen berättade om förslaget till restaurering av Sigrid Unsets trädgård i Lillehammer. Från Sverige deltog Maria Flink som berättade om sin undersökning av trädgårdar i Stockholms innerstad och Ingela Andersson som talade om växthusens utveckling i Sverige från 1600-tal till slutet av 1800-talet. Undertecknad redogjorde för utgångspunkter och undersökningar vid restaurering och rekonstruktion av park och köksträdgård vid Gunnebo Slott. Arrangemanget var mycket väl planerat och genomfört och gav deltagare från både naturvetenskapligt och humanistiskt håll möjlighet att i ett sammanhang delge varandra många olika aspekter inom ämnet trädgårdshistoria.

Med ett så späckat föreläsningsprogram var vi väl många som anade förseningar, men tidplanen höll, ett glatt och trevligt gäng med Prof. Dagfinn Moe, Per Harald Salvesen och Dag Olav Övstedal ansvarade för hela arrangemanget med den äran, inklusive den trevliga festmiddagen som avslutning.

Under hösten kommer de samlade inläggen från seminariet att publiceras i Bergens museum skriftserie.

Göteborg den 10/8 -99
Inger Ernstsson

Premiär för Trädgårdshistorisk dag i Stockholm

Trädgårdshistoriska nätverket ordnade den 29:e augusti ett heldagsprogram med levande historia från köksträdgårdar till broderiparterrer under epoken 1600-1750-tal. Lena Nygårds visade runt i Vasamuseets köksträdgård och berättade om den tidens odlingar. Maria Flinck visade trädgården vid Groens malmgård och berättade om inventering och tänkbar restaurering av en trädgård från 1700-talet. Lena Löfgren-Uppsäll visade runt i Drottningholms trädgårdsanläggning och berättade om pågående restaureringsarbeten. Nästa år hoppas man komma överens med Landshövdingen Ulf Adelson om visning av Tessinska palatsets trädgård, vars plan man antagit som emblem för trädgårdshistorisk dag.

Historiska offentliga parker i Finland

Vid Institutionen för landskapsarkitektur vid Tekniska Högskolan i Helsingfors hölls den 22:a och 23:e oktober ett seminarium på temat "Historic Urban Parks in Finland - present stage and strategies." Avsikten med seminariet var att ge de forskarstuderande vid institutionen som forskar om offentliga parker en möjlighet att presentera sina projekt för utländska forskare, samt sätta forskningen i ett större sammanhang.

Den första dagen ägnades åt redogörelser för förhållandena i Finland, Sverige, England och Holland. Maunu Häyrynen vid Helsingfors Tekniska Högskola gav en översikt över Finlands offentliga parker och redogjorde för den forskning som under de senaste åren bedrivits i Finland. Eivor Bucht från SLU Alnarp redogjorde för svenska offentliga parker under perioden 1860 till 1960. Hon betonade särskilt stadsträdgårdsmästarnas betydelse för gestaltningen av parkerna. Erik A. de Jong från Vrije Universitet i Amsterdam pratade om holländska offentliga parker och de problem som är förknippade med bevarandefrågan och restaureringen av dessa miljöer. Slutligen berättade Fridy Duterloo från English

Heritage i London om hur man i England arbetar med restaureringen av offentliga parker.

Den andra dagen ägnades åt presentationer av ett par pågående finska forskningsprojekt. Mona Schalin och Kati Susi-Wolff, forskarstuderande vid Helsingfors Tekniska Högskola, presenterade sina forskningsprojekt om Finlands offentliga parker. Kati Sui-Wolff studerar hur historiska offentliga parker restaureras i Finland. Hon frågar sig bland annat vems park det är man restaurerar och vem som fattar besluten vid en restaurering. Hon är ännu i början av sin forskning men det mesta tyder på att hon kommer att koncentrera undersökningen till tre parker. Mona Schalin är inriktad på tillkomsten och gestaltningen av de finska offentliga parkerna. Förutom Helsingfors parker, som Maunu Häyrynen har behandlat i sin avhandling, är detta ett i det närmaste helt obearbetat forskningsfält.

Diskussionerna under konferensen var mycket givande och tydliggjorde behovet av att forska om offentliga parker - och inte minst föra ut kunskapen om dem. Detta var den tredje konferensen om offentliga parker och restaureringsfrågor som har avhållits i Europa under denna höst. I Arnhem i Holland hölls 7-9 oktober en konferens på temat "The future of the historic city park" med anledning av att det är 100 år sedan Sonsbeek öppnades som offentlig park. Det är glädjande att de offentliga parkerna nu uppmärksammas alltmer. Förhoppningsvis sprider sig detta intresse även till Sverige. Här finns ett stort behov av att medvetandegöra de offentliga parkerna och uppmärksamma de frågeställningar som är förknippade med dem - såväl i egenskap av historiska miljöer som objekt att bevara för framtiden.

Catharina Nolin

Kollokvium på konsthögskolan i Berlin

Viertes Forschungskolloquium zur Kultur- und Kunstgeschichte der Gärten und Parks am 17. Und 18. September 1999 an der Hochschule der Künste Berlin

Last September the annual research colloquium on the art history of garden and parks held its fourth assembly, this year in Berlin. The colloquium is an initiative of Gert Gröning and Uwe Schneider, both lecturers and researchers at the garden culture and environmental planning department of the Berlin Art Academy. It has been their objective to bring young researchers in this budding field together and, by doing so, stimulate the exchange of ideas and contacts. The participants, who came - all but two Dutch researchers - from German universities, took the floor for a 25 minutes lecture on their (PhD) research after which time was allotted for debate.

The first evening two presentations were held; respectively about a research on the life and work of the German garden architect Gustav Meyers (1816-1877) and about the Italian landscape architect Maria Teresa Parpagliolo Shephard (1903-1974). Especially on the second day of the colloquium a wide range of topics passed in review. The following research projects were presented: Memorials for nazi-victims in Germany - their landscape architectural composition, The work of the German landscape architect Walter Funcke, Dutch garden architecture in Sweden and Brandenburg in the 17th century - influence and exchange, The 19th century industrial gardens of Petrus Regout at Maastricht in the Netherlands, 18th and 19th century botanical illustrations, Early 20th century garden photography, Dutch modern landscape architecture, The 18th century poetical garden 'the Leasowes' of William Shenstones and finally, Modern garden mythology. Even!

Such a variety of topics calls for a co-ordinating theme or thread. The colloquium organization had impressed on the participants whose abstract had been accepted, to enter - except the content of the project - the research methods, objectives, used sources and the like. By pulling a lecture on a more abstract level, and by doing so preventing it from becoming purely descriptive, the contributions can be even more interesting and useful for the other participants. A good idea, since the contributions were of such divergent nature. Not all participants stuck to the assignment though, but the discussions following on each presentation gave ample opportunity to make up for that deficiency. The level of questions was high and yielded a lot of material for debate in- and outside the lecturerroom.

For more information about the lectures (which will be compiled in a reader) and/or a next research colloquium, please contact:

Univ. Prof. Dr. habil. Gert Gröning or Dr. des. Uwe Schneider; Fachgebiet Gartenkultur und Freiraumentwicklung, Institut für Geschichte und Theorie der Gestaltung (GTG), Hochschule der Künste Berlin, Postfach 12 05 44, Hardenbergerstraße 33, 10595 Berlin, email: groening@hdk-berlin.de, phone: 009-49-30-3185 2278, -2570, fax: 009-49-30-3185 2641, -2499

Badeloch Noldus
University of Utrecht
badeloch.v.noldus@let.uu.nl

Notiser

Nummer 27 av den tyska tidskriften *Topos*, som kom i juni i år, är en generalmönstring av samtida landskapsarkitektur i Europa. Ett femtontal länder huvudsakligen från nord- och sydeuropa presenteras. Detta är en bra möjlighet att få en samlad bild av läget inom såväl utbildning som gestaltning i en rad länder, däribland de nordiska. *Topos*, som är mycket läsvärd, har parallelltexter på tyska och engelska och finns bland annat på Kungliga Biblioteket i Stockholm.

I Tyskland händer det nu en hel del av intresse för trädgårdshistoriker. Hildebert de la Chevallerie och Martin Hauck, president respektive vice president vid Deutschen Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftskultur (DGGL), förbereder bildandet av en kulturstiftelse för bevarande av tyska grönområden och historiska parker. Den engelska stiftelsen National Trust har varit förebild vid planeringen av den tyska stiftelsen.

Ett museum för europeisk trädgårdshistoria ska öppna på slottet Benrath vid Düsseldorf i Tyskland år 2002. En stiftelse bestående av representanter för staten Nordrhein-Westfalen, Düsseldorfs stad och privata intressenter satsar pengar för att restaurera slottet för att kunna hysa museet. Planerna för museet är ännu inte helt fastställda, men det blir både permanenta och tillfälliga utställningar som ska spegla såväl skilda epokers som länders trädgårdskonst. Ett trädgårdsmuseum med inriktning på trädgårdsmästarna vid de kungliga slotten öppnade tidigare i år på slottet Glienicke vid Potsdam. Peter Joseph Lenné hör till dem som står i centrum vid museet på Glienicke. Mer om stiftelsen och museet står att läsa i *Garten + Landschaft* nr 8 1999.

Vid slottet Sceaux i Frankrike hölls den 14-16 oktober ett symposium av intresse för trädgårdsforskare inom skilda discipliner: "La culture d'André le Nôtre, 1613-1700. Institutions, arts, sciences et techniques." Symposiet arrangerades av Musée de l'Ile de France och det tematiskt upplagda programmet innehöll en rad intressanta föreläsningar. Här är några exempel. Mirka Benes: "Le modèle italien en France dans les jardins, mythes et réalités," Geneviève Bresc: "Statuaires dans les jardins au XVIIème siècle," Jérôme Buridan: "Le bois dans les parcs," Laurence Patacini: "Les expériences hollandaises et anglaises," Monique Mosser: "Imaginaire paysager dans les gravures de jardins."

Bland symposiedeltagarna fanns professor Margareta Rosell-Lagerlöf från Konstvetenskapliga Institutionen vid Stockholms Universitet, som tallade om "Le paysage classique peint." Förhoppningsvis kan vi se fram emot att symposiet så småningom redovisas i en publikation.

Catharina Nolin

Stockholms länsmuseum ordnar under detta läsår en internutbildning i trädgårdshistoria för kulturmiljövårdare i länet. Intresset är, roligt nog, så stort att den är helt fullteknad, och det finns ingen möjlighet att delta i denna omgång. Eftersom intresset varit så stort rapporterar Gunilla Nilsson från museet att man hoppas kunna reprisera föreläsningsserien för en större allmänhet, eventuellt till nästa höst.

Bland föreläsarna återfinns vi Torbjörn Sunesson, som introducerar trädgårdshistorien, samt talar om 1900-talets anläggningar; Magnus Olausson, om 1700-talets anläggningar; Catharina Nolin om 1800-talets trädgårdskonst; Maria Flinck om Allmogeträdgårdar, samt arkivstudier och inventering; Klaus Stritzke om Restaureringsideologi och etik; Katarina Frost om trädgårdsarkeologi, och Kjell Lundqvists kulturhistoriskt växtmaterial.

Men, som sagt, Länsmuseum betonar att **kursen är fullteknad!** Ifall det blir en senare omgång för allmänheten kommer Forums medlemmar givetvis att få information om detta. Vi nöjer oss med att glatt notera det växande intresset för vårt ämne!

Rescensioner

Stig och Marianne Billing: *Grön stad - Helsingborgs parker i tid och rum*, Helsingborg 1999, Helsingborgs Dagblads Förlag (ISBN 91-87950-11-1)

Bland årets rikliga utgivning av trädgårdslitteratur finns en bok om Helsingborgs offentliga parker genom tiderna. Liknande böcker finns sedan tidigare om parkerna i Uppsala, Lund, Göteborg, Jönköping, Stockholm med flera städer och det är glädjande att Helsingborgs parker nu fogas till denna grupp. *Grön stad - Helsingborgs parker i tid och rum* har författats av Marianne Billing och Stig Billing, stadsträdgårdsmästare i Helsingborg mellan 1964 och 1993, och riktar sig till en bred läsekrets med ett allmänintresse för parker och trädgårdar. I första hand behandlas de parker som redan från början var avsedda för offentligheten, men Sofiero slottspark, Fredriksdals friluftsmuseum och Ramlösa brunnsark finns också med. Bostadsområdenas parkmiljöer har glädjande nog fått ett eget avsnitt. Boken är lättläst, trädgårdshistoria blandas med lokalhistoria, och de

många parkerna vittnar om såväl kontinuitet som skiftande ideal under drygt ett hundra år.

Boken är rikt illustrerad med huvudsakligen nytagna färgfotografier. Några få parker presenteras även med ett äldre bildmaterial. Avsnittet om Sofiero illustreras bland annat med ett fööografi föreställande kronprinsessan Margareta och en nytagen bild av blomstergatan, däremot saknas hennes egna fotografier och ritningar till denna del av parken. Bildmaterial av sådant slag hade ytterligare höjt värdet av boken och kan inte ursäktas med att Margaretas bok om trädgården finns i nyutgåva. Ritningar och planer förekommer överhuvudtaget inte, med undantag för en plan över Krookska planteringen, eller Stadsparken som den kallas idag. stadsträdgårdsmästaren O H Landsbaergs ritningar till bland annat Slottshagen och Vikingsberg är både vackra och intressanta tidsdokument, och hade förtjänat att avbildas. Många bilder väcker dock läsarens nyfikenhet och längtan efter att besöka parkerna, som den stämningfulla bilden av den så kallade Fyrkanten vid Värmlandsgatan, anlagd 1930.

En del konstigheter har smugit sig in i texten - som den "trädgårdsarkitekturakademi" som omnämns i samband med tillsättandet av en stadsträdgårdsmästare omkring 1890. Jag undrar om det möjligen skall vara Lantbruksakademien. Boken saknar källhänvisningar vilket gör den svår att använda för den som skulle vilja göra fördjupade studier kring någon enskild park. En stor fördel är däremot att boken innehåller biografiska uppgifter över Helsingborgs stadsträdgårdsmästare från 1860-talet fram till idag samt en kronologisk förteckning över stadens parker och planteringar.

Catharina Nolin

Bokanmälningar

Vi tackar Erik Kalsgård-Poulsen, Ingela Andersson och Maria Flinck för följande bokanmälningar!

Campbell, Susan: *Walled Kitchen Gardens*, Shire Albums no339 (ISBN 0747803692), Shire Publications 1998, £2.95

Charmant Anne de, ed.: *Art and the Garden, Art and Design Profiles*, no57, Art and Design: Academy Edition pb. 96 pp. (ISBN 0471977454), Academy Editions, John Wiley and Sons Ltd. 1998, £19.99

Conan, Michel, ed.: *Perspectives on Garden Histories*, Dumbarton Oaks Colloquium on the History of Landscape Architecture, 21 Hb./pb 240 p.p. 55 illus. (ISBN 0-88402-

265-X (hb.) ISBN 0-88402-269-2 (pb.) Som elektronisk tekst: <http://doaks.org/etexts.html>; 1999, \$35.00 (hb.) \$20.00 (pb.)

Cuveland, Helga de: *Johan Georg von Dornaths "Flora Exotica" vom 1720*. Ein botanisches Prachtwerk aus Schleswig-Holstein Gebundene Ausg. 192 Seiten. (ISBN 3775708375) Hatje, Ostf., 1999 DM 98.00

De Groot, C: *L'Art des jardins en Europe*, Hb. (ISBN 2873911956) Artoria, 1998. 189.05 FF

Dennis, Michael: *Court and Garden: From the French Hotel to the City of Modern Architecture*, Pb. (ISBN 0262540517) The Graham Foundation Architecture Series, 1998; £24.95

Dülmen, Andrea van: *Das irdische Paradies: Bürgerliche Gartenkultur der Goethezeit*, Gebundene Ausg. 315s (ISBN 3412125989) Böhlau, Köln, 1999, DM 68.00

Francis, Mark, Andreas Reimann och Yan Nascimbene: *The California Landscape Garden: Ecology, culture, and design*. Pb. 256 pp. 30 colour & 87 b & w ills, 4 site plans 6 tables. (ISBN 05202117640) University of California Press, 1999. £19.95

Gelfert, Hans-Dieter: *Im garten der Kunst: Versuch einer empirischen Ästhetik*, Taschenbuch, 144s, (ISBN 352534001X) Vandenh. v. R. Gött, 1998. DM 18.80.

Girardin de, Rene-Louis; Conan, Michel: *De la composition des paysages/promenades ou itinéraires des jardins* (ISBN 2876731398) Champ Vallon, 1999. 118.75 FF.

Greese, Robert E.: Jens Jensen. *Maker of Natural Parks and Gardens - Creating the North-American Landscape* Pb. (ISBN 0801859476) 1998 £19.00

Harrison, Peter J: *Gazebos and Trellises: Authentic Details for Design and Restoration*. Hb. 230 pp. 200 ills (ISBN 0471321982) The historic landscape detail series, John Wiley Inc. John Wiley and Sons Ltd. 1999. £ 38,95
Boken svarar mot ett växande intresse för arkitekturhistoriska detaljer. Den ger visuella referenser med 200 ritningar baserade på autentiskt historiskt material.

Hein, Rainer: *Gartenkunst in Hessen - Spaziergänge durch historische Anlagen und Parks*, Gebundene Ausg. 207s. (ISBN 3797306806), Societäts-Ulg., Flm. 1998. DM 49,80

Hrdicka, Zdenek, Venceslava Hrdicka, Zdenek Thoma: *Chinesische Gartenkunst*, Gebundene Ausg., 168s. (ISBN 3768417301). Dausien, Hanau, 1998. DM 29,80.

Hunt, John Dixon: *Greater Perfections - The Practice of Garden Theory*, Hb. 272s. (ISBN 0-8122-3506-1), University of Pennsylvania Press, 1999. \$ 35.00/£ 22.50

John Dixon Hunts bok utforskar trädgårdskonstens teoretiska eller begreppsliga grund. Detta innefattar ett storskaligt perspektiv på trädgårdens roll i den mänskliga

kulturen genom olika tidsåldrar och platser. Han behandlar trädgården som platskapandets grund.

Mader, Gunter: *Gartenkunst des 20. Jahrhunderts - Garten- und Landschaftsarchitektur in Deutschland*. Gebundene Ausg. 220s. (ISBN 3421032009) Deutsche V.-A., Stgt. 1999. DM 180.00

O'Reilly, Sean: *Irish Houses and Garden*, Hb. (ISBN 1854105809) 1998. £ 35.00

Pattison, Paul: *There by Design; Field Archaeology in Parks and Gardens*, Papers Presented at a Conference Organised by Royal. Commission on Historical Monuments of England and the Garden History Society. Pb. Brit. Archaeol. Reports, 1998. £ 24.00

Perrault, C: *Le maniere de montrer les jardins de Versailles - Le labyrinthe de Versailles*, (ISBN 2715220359) Collection: Le petit Mercure Mercure de France, 1999. 19.00 FF

Pizzoni, Philippo: *Kunst und Geschichte des Gartens. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart*, Gebundene Ausg., 264s. (ISBN 3421031800) Deutsche V.-A., Stgt. 1999. DM 120.00

Potteiger, M. and J. Purinton: *Landscape Narratives. Design Practice for Telling Stories*. Hb. 352s. (ISBN 0471124869) John Wiley Inc. John Wiley and Sons Ltd. 1998. £39.95.

Boken behandlar de idag populäraste typerna av formgivna landskap: från trädgårds och parkgestaltning, bevarandefrågor och restaurering, till bostadsområdes- och samhällsplanering.

Pregill: *Landscapes in History*, Hb. 860s, (ISBN 0471293288) John Wiley Inc. John Wiley and Sons Ltd. 1999. £ 60.95.

Boken behandlar landskapsarkitekturen och miljögestaltningens historia, ur ett kulturellt, socialt, politiskt, teknologiskt och filosofiskt perspektiv.

Richthofen, Christa von: *Germany: Architecture, Interiors, Landscape, Gardens*, Pb. (ISBN 0753801515), 1998. £ 15.99

Sarhowitz, Hans: *Die Geschichte der Gärten und Parks*; Gebundene Ausg., 319s, (ISBN 3797306806), Insel, Flm., 1998. DM 39,80

Scudery, Madelaine de: *La promenade de Versailles*; (ISBN 2715220383), Collection: Le petit Mercure, Mercure de France, 1999 (1664 ?), 19.00 FF

Simpson, John Warfield: *Visions of Paradise - Glimpses of our landscape's legacy*; Hb. 402 pp. (ISBN 0520213645), University California Pres, 1999. £ 25.00

Boken beskriver de amerikanska landskapets transformation från vildmark till jordbruks och förortslandskap, allteftersom nationen utvidgades västerut

efter revolutionen. Författaren argumenterar för att värdemotsättningar har skapat ett motsägelsefullt landskap.

Symmes, Marilyn: *Fountains: Splash and Spectacle - Water and Design from the Renaissance to the Present*; Hb., 208s, 200 colour & 100 b & w ill. (ISBN 0500237581) Thames and Hudson, 1998. £ 29.95

Teyssot, Georges ed. *The American Lawn. Surface of Everyday Life*; P.b. 224 pp. 115 colour & 78 b & w ill. (ISBN 1568981600), Princeton Arch Press, 1999. £ 24.00
Boken utforskar gräsplanen i sin historiska, konstnärliga, litterära och politiska kontext. Den befinner sig i gränslandet mellan utopiskt ideal och dystopisk mardröm. Den täcker in så väll europeiska föregångare som golfbanan som modell för dagens felfria villagrasmatta.

Turner, Tom: *Icehouses*; Pb. (ISBN 0747801509) Shire Album - 278, Tim Buxbaum, 1998. £2.95

Wilson, Anne C.: *The Country House Garden 1600-1950*; Hb. (ISBN 0750914238) 1998; £ 17.99.

Wolschke-Bulmahn, J and J. Becker: *American Garden Literature in the Dumbarton Oaks Collection (1785-1900), From The Newengland Farmer to Italian Gardens, An Annotated Bibliography*, Pb. 243s, 65 illus. (paper) 1999. \$ 35.00

Trädgårdsguider

Patrick Taylor Andersson, *Gardens of Britain: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1998 (ISBN 1-85732-872-8, 269 kr)

Penelope Hobhouse, *Gardens of Italy: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1998 (ISBN 1-85732-896-5, 269 kr)

Charles Quest-Ritson, *Gardens of Germany: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1999 (ISBN 1-84000-049-X, 269 kr).

Patrick Taylor Andersson, *Gardens of France: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1998, (ISBN 1-85732-873-6, 269 kr)

Barbara Abbs, *Gardens of the Netherlands and Belgium: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1999 (ISBN 1-84000-049-X, 269 kr)

Barbara Segall, *Gardens of Spain and Portugal: A touring guide to over 100 of the best gardens* (144s ill), Mitchell Beazley 1999, (ISBN 1-85732-722-5, 269 kr)

Christine de Groote, *Le guide de jardins de Belgique* (304s ill), Éditions Racine, Bruxelles, 1995 et 1997 (ISBN 2-87386-100-2):
Innehåller korta beskrivningar av ca 350 belgiska parker och trädgårdar.

Edgard Goedleven, *Les Serres royales de Laeken* (176s ill), Éditions Racine Service Fédéral d'Information, Bruxelles 1997 (ISBN 2-87386-101-0):

Beskriver de historiska växthusen med dess växter vid det kungliga slottet i Laeken i utkanten av Bryssel. Finns även i engelsk, flamländsk och tysk utgåva.

Tidskrifter

Fortidsvern 1/1999 Tema: *Historiske hager*. Utgives av Foreningen till norske Fortidsminnesmerkers Bevaring. Dronningensgt. 11, 0152 Oslo (52NKr inkl porto)

Numret innehåller bla artiklar om C.W. Schwitters trädgårdsinventeringar, prästgårdsträdgårdar, växtinventeringar och en om trädgårdar till kataloghus av Mette Eggen. Mest intressant är en självkritisk artikel om Dansgårds restaurering skriven av Dagfinn Moe, där han framhåller behovet av ett professionellt arbetssätt.

